

- кейс-метод;
- рольова гра;
- тренінг.

Наведені інтерактивні форми, які використовуються в процесі навчання в Центрі магістерської підготовки, дозволяють сприймати інформацію активно, спрямовують процес навчання в практичне русло, посилюють самостійність слухачів. Використання таких інноваційних технологій активізує навчальний процес, наближає його до задоволення потреб дорослої аудиторії, сприяє формуванню ефективного навчального середовища.

М. І. Радченко, канд. психол. наук, доц.,
кафедра психології та педагогіки

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗВОРТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Створення зони європейської вищої освіти, до якої приєдналася і наша країна, вимагає модернізації навчального процесу, впровадження певних нововведень, серед яких на одному із перших місць — використання інноваційних (активних) методів навчання, що сприятимуть активізації навчальної діяльності. Під активними методами навчання будемо розуміти такі, які спираються, перш за все, на творче, продуктивне мислення і стимулюють учнів самостійно, активно включатися у навчально-пізнавальну діяльність. До них відносяться ігри, тренінги, метод конкретних ситуацій, «мозковий штурм», метод дискусії, метод малих груп тощо.

Будь-яка діяльність, у тому числі і навчальна, неможлива без отримання зворотного зв'язку, тобто процесу порівняння рівня виконання з установленим навчальним стандартом. Однак процедури зворотного зв'язку, які здійснюються на заняттях з використанням активних методів (будемо називати такі заняття інтерактивними), дещо відрізняються від тих, які реалізуються для учасників на традиційних заняттях.

Під час оцінювання учнів та міні-груп за роботу на занятті з використанням методів активного навчання застосовують специ-

фічні критерії, що враховують особливості поведінки людини в міжособистісних стосунках. Наприклад, якщо при традиційному оцінюванні, як правило, використовують такі критерії, як обсяг, міцність, глибина, оперативність знань, уміння викласти знання, якість умінь та навичок, то для інтерактивного оцінювання найбільш суттєвими стають активність учасників, дотримання правил та регламенту, сформованість конкретних умінь та навичок: уміння взяти позичку в банку, домовитися про співпрацю з іншою фірмою тощо.

Існують різноманітні способи отримання зворотного зв'язку на інтерактивних заняттях, серед яких можна назвати такі, як *спостереження, дебрифінг, бальне оцінювання, фіксація результатів, аналіз продуктів діяльності, експертна діагностика* тощо.

Для отримання ефективного зворотного зв'язку в процесі групової роботи та діагности окремих аспектів інтерактивного заняття використовують такі методики: *«Експертна діагностика для аналізу рольової структури», «Методика оцінювання ефективності групової роботи», «Методика дослідження умов спілкування», «Експрес-діагностика емоційних станів», «Визначення стадії психологічного захисту»¹* та ін.

Викладач, який проводить інтерактивне заняття, повинен виконувати такі головні правила, як «фіксація результатів» та «увага до зворотного зв'язку». Необхідно також звертати увагу на рефлексію викладачем своєї поведінки у ході занять. Для одержання зворотного зв'язку про спільну діяльність учасників у процесі занять можна запропонувати такі параметри: загальна активність групи; наявність учасників, що ускладнюють співпрацю в групі; ступінь організованості групи; інтелектуальна активність учасників; емоційна напруженість; ступінь ініціативності і реальний внесок кожного учасника тощо. Діагностика цих особливостей може вироблятися спеціально створеною групою дослідників. Попередньо розробляється програма та підбирається методичний інструментарій для проведення дослідження.

Отже, специфіка зворотного зв'язку в інтерактивній моделі полягає в тому, що він починає працювати вже на другому етапі моделі навчання, тобто на етапі «оброблення інформації». Очевидно, що саме тому заняття з використанням активних методів навчання має бути ретельно сплановане й організовано.

¹ Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 296—299